

Nr 1.

Ankom till riksdagens kansli den 25 februari 1924 kl. 10 f. m.

Första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 1 i anledning av väckt motion, nr 198, om skrivelse till Konungen angående avskaffande av eller begränsning i rätten till fria resor och fria varutransporter å statens järnvägar.

I en inom första kammaren väckt och till dess andra tillfälliga utskott hänvisad motion nr 198 har herr Nils Ant. Nilsson hemställt, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om snar och allsidig utredning angående avskaffande av eller eventuellt verksam begränsning i rätten till fria resor och fria varutransporter å statens järnvägar.

Motionen.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet får först erinra därom, att utskottet vid föregående års riksdag hade anledning att yttra sig i förevarande fråga på grund av till utskottet hänvisad motion (1923: I: 20) om avskaffande av rätt till fribiljetter och fria frakter å statens järnvägar. Utskottet framhöll därvid, bland annat, att under de senaste åren en allvarlig strävan att begränsa omfattningen av ifrågavarande förmåner gjort sig gällande, att järnvägsstyrelsen hade under omprövning ytterligare inskränkningar å området, samt att Kungl. Maj:t uppdragit åt styrelsen att taga i övervägande, huruvida och i vilken omfattning inskränkningar, i den mån styrelsen ägde befogenhet att meddela sådan rätt, lämpligen borde vidtagas. Det vore således enligt utskottets mening tydligt, att vederbörandes uppmärksamhet vore riktad på frågan om nödiga inskränkningar i förevarande fall, och funne fördenskull utskottet, som önskade understryka vikten av att man fortsatte på den inslagna vägen i fråga om behövliga inskränkningar, ytterligare erinran i denna sak från riksdagens sida icke erforderlig. I fråga om årskorten å statens järnvägar däremot ansåg utskottet på anförda skäl, att hemställa om begränsning vid deras utdelande borde göras från riksdagens sida och föreslog fördenskull, att första kammaren för sin del måtte i skrivelse till Konungen hemställa om åtgärder i syfte att åstadkomma en ytterligare begränsning i antalet årskort vid statens järnvägar.

Utskottet.

Denna utskottets hemställen blev av första kammaren bifallen, och sedan även andra kammaren för sin del med anledning av inom denna kammare väckt motion fattat samma beslut, hade riksdagen således beslutat en skrivelse till Kungl. Maj:t av nyssnämnda lydelse.

Enligt vad utskottet inhämtat har järnvägsstyrelsen i anledning av denna riksdagens skrivelse (1923: nr 262) till Kungl. Maj:t inkommit med anbefallt utlåtande i ämnet; och har styrelsen därvid, bland annat, framlagt vissa förslag till ytterligare inskränkning i rätten till fria resor och varutransporter. Ifrågavarande ärende är ännu beroende av Kungl. Maj:ts prövning.

Den av riksdagen i ovannämnda skrivelse uttryckta önskan, att man måtte fortsätta på den inslagna vägen i fråga om behövliga inskränkningar å förevarande område, har således av vederbörande myndighet beaktats. Då så är förhållandet och då i övrigt intet förekommit, som kan föranleda utskottet att frångå sin förra året uttalade och av riksdagen godtagna åsikt i frågan, finner utskottet icke erforderligt att från riksdagens sida erinran ånyo göres i denna sak.

Med stöd av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon
första kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 22 februari 1924.

På utskottets vägnar:

N. J. F. ALMKVIST.

Närvarande vid ärendets slutbehandling inom utskottet: herrar *Almkvist, Rooth, Julin, Bondeson, Andersson, P.*, i Arbrå, *Winberg, Nilsson, N. A.*, i Östrabo.

Reservation

av herrar *N. A. Nilsson* och *P. Andersson*, vilka anföra:

Utskottet har icke ansett sig böra infordra kungl. järnvägsstyrelsens yttrande i ärendet, enär sådant yttrande avgivits till detta utskott vid förra årets riksdag. Styrelsen framhåller i detta yttrande bland annat, att samma fråga flera gånger varit föremål för riksdagens prövning, senast år 1919, då gemensamt lönesystem för samtliga statens verk antogs.

Sedan dess har emellertid de ekonomiska förutsättningarna för bärigheten av statens affärsdrivande verksamhet väsentligt förändrats. Den allmänna depressionen har även för staten själv blivit mer och mer kännbar, och besparingar hava på alla områden av statsförvaltningen visat sig ytterst välbehövliga. Det torde vara klart, att, därest inskränkning i fribiljettsystemet vidtogs, detta skulle vara för statens järnvägars ekonomi synnerligen förmånligt. Därtill kommer, att sådan inskränkning är eftersträvansvärd även av den anledningen, att den skulle minska en förmån, som tillkommer

endast de vid statens järnvägar anställda och varav de vid statens övriga verk anställda under i övrigt samma kontanta löneförmåner icke komma i åtnjutande. Vi anse det vara orimligt att på det sättet giva extra värdefulla förmåner åt visst verks personal. I tider som dessa, då staten nödgas att även i avlöningshänseende i görligaste mån göra inskränkningar, måste det vara av än ytterligare betydelse, att ingen orättvisa härutinnan begås. Ensamt dessa förhållanden anse vi vara tillräcklig anledning för åvägbringande av en ingående utredning om de ekonomiska konsekvenser, som äro förknippade med tillämpandet av statens järnvägars alltjämt över hövan generösa fribiljettsystem.

Sådan utredning skulle utan tvivel också visa, att även inom statens järnvägar tarvas ett i tillämpning mera rättvist och till missbruk mindre förledande fribiljettsystem.

I övrigt hänvisa vi till motiveringen för inom detta utskott vid sistlidne riksdag i samma ärende avgivna reservation.

På grund av vad vi sålunda anfört hemställa vi, att riksdagens första kammare måtte för sin del besluta skrivelse till Konungen om allsidig utredning om ytterligare inskränkning i rätten till fria resor och fria varutransporter å statens järnvägar.
